

ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Promoting Factors of Information Literacy Instruction for Undergraduate Students of Vongchavalitkul University

จิตชญา กรสันเทียะ¹

Jitchaya Kornsunthea

กันยารัตน์ เควียเซน²

Kanyarat Kwiecien

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์ และบรรณารักษ์ เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน การรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อพัฒนา แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จำนวน 201 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.0) ทราบหรือได้ดำเนินการส่งเสริม การรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนในรายวิชามากที่สุด โดยอาจารย์จำนวนมากที่สุด (36.1%) ไม่ทราบว่าอาจารย์สามารถขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการสอน

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Graduate Student, Master Program in Information Management, Faculty of Humanities Social Sciences, Khon Kaen University

² อาจารย์ กลุ่มวิชาการจัดการสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์; Lecturer, Information and Communication Management Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

ในรายวิชาของตนเองได้ และอุปสรรคของการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศของนักศึกษามากที่สุด คือ ช่องทางในการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อสืบค้นสารสนเทศมีจำกัดและมีความล่าช้า

2. ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ ด้านบทบาทของห้องสมุด ด้านบทบาทของอาจารย์ และด้านปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา

Abstract

This research was aimed at studying personnel's perception of, problems and obstacles in enhancement of information literacy instruction at Vongchawalitkul University and was also conducted on the factors promoting information literacy instruction for undergraduate students at the university The data were collected using the questionnaire with 201 personnel of Vongchawalitkul University. The findings are as follows:

1) Most of the respondents (93.0%) are acknowledged of and have integrated information literacy in their courses at the highest level. Most lecturers (36.1%) do not know that they are able to obtain support from librarians in their course teaching. Obstacles were found in limited and slow access to the internet and network for students' information retrieval.

2) Six factors supporting information literacy included administration and management, information technology infrastructure, information literacy instruction, roles of the library, roles of lecturers, and students' personal factors. The highest factor loading was the lecturers' understanding of the integration of information literacy in their teaching.

คำสำคัญ: การรู้สารสนเทศ ปัจจัยที่ส่งเสริม การจัดการเรียนการสอน

Keywords: Information literacy, Promoting factors, Instruction

บทนำ

การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่จำเป็นของมนุษย์ เป็นความสามารถพื้นฐานใหม่ที่เป็นความต้องการของสังคมฐานความรู้ยุคปัจจุบัน ห้องสมุดและสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ ได้ให้ความสนใจ และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศอย่างแท้จริง เนื่องจากสังคมฐานความรู้ ต้องการบุคคลที่มีความเป็นอิสระทางปัญญา สุขุมคัมภีรภาพ และเรียนรู้ตลอดชีวิต (Songsaengchan, 2005) ซึ่งทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาจะทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง นักศึกษาสามารถเรียนตามความสนใจของตนเองโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ (Butdisuwan, 2003)

การสร้างบุคคลให้เป็นผู้รู้สารสนเทศได้นั้น สถาบันการศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศ และนำแนวคิดของการรู้สารสนเทศ บูรณาการเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน เพราะสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในฐานะผู้นำในการสร้างคนให้มีความได้เปรียบในแง่ของโอกาสที่มีอยู่ในสังคมสารสนเทศ หรือสังคมฐานความรู้ อันเป็นการเตรียมบุคคลเพื่อให้เป็นบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในการใช้สารสนเทศ (Songsaengchan, 2005) การสร้างทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารของมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอน และบรรณารักษ์ โดยผู้บริหารของมหาวิทยาลัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และให้การสนับสนุนในด้านการบริหาร โครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และงบประมาณ (Maitaouthong, 2010) ในขณะที่อาจารย์จะมีบทบาทในการกระตุ้นนักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ โดยการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศของนักศึกษา (Licea de Arenas, et al, 2004) และบรรณารักษ์จะมีบทบาทในการสนับสนุนการสอน โดยการจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับรายวิชา ในบางสถาบันอาจกำหนดให้บรรณารักษ์มีบทบาทหน้าที่ร่วมสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ ซึ่งบางสถาบันกำหนดให้บรรณารักษ์ทำหน้าที่ร่วมสอนในชั้นเรียนโดยเฉพาะหัวข้อเกี่ยวกับการสืบค้นสารสนเทศ และการเขียนรายการอ้างอิงเอกสาร (Maitaouthong, 2010)

สำหรับมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาโดยมีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีจิตสำนึก คุณธรรมและจริยธรรมในฐานะพลเมืองที่ดี (Vongchawalitkul University,

2007) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการสอนทักษะการรู้สารสนเทศในหลักสูตรการศึกษา โดยกำหนดให้มีวิชาสารสนเทศเพื่อการศึกษาชั้นคว่ำ (ศม 0146) เป็นวิชาพื้นฐานของคณะศึกษาศาสตร์ และมอบหมายหน้าที่ให้สำนักบรรณสารและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ดำเนินการจัดหาและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย และเป็นศูนย์กลางการศึกษาชั้นคว่ำเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตของนักศึกษา

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะได้ดำเนินการส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา แต่ก็ยังประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายที่มหาวิทยาลัยไม่ได้มีนโยบายในการกำหนดให้รายวิชาสารสนเทศเพื่อการศึกษาชั้นคว่ำเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของทุกคณะ จากข้อมูลพบว่าในปีการศึกษา 2553 มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาสารสนเทศเพื่อการศึกษาชั้นคว่ำทั้งภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 มีจำนวนรวม 445 คน โดยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 429 คน จากจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 1,169 คน แสดงว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลมากกว่าร้อยละ 50 ไม่เคยผ่านการเรียนวิชาสารสนเทศเพื่อการศึกษาชั้นคว่ำ ทำให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะในการใช้สารสนเทศ เช่น นักศึกษาไม่ทราบวิธีการสืบค้นฐานข้อมูล OPAC และการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ห้องสมุด บอกรับเป็นสมาชิก เป็นต้น (Kaikoontod, 2010) ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ การส่งเสริมการรู้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 ศึกษาถึงการรับรู้ของบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

3.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
จำนวน 201 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และบรรณารักษ์ โดยผู้วิจัยได้
ทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 164 ชุด

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยอาศัย
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ และตรวจสอบความ
เที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรห้องสมุดจากมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค
เท่ากับ 0.79 ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม
เพื่อนำมาจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐานในการบรรยายข้อมูลส่วนบุคคล สภาพการรับรู้ ปัญหาและอุปสรรคใน
การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศของบุคลากร และใช้สถิติการวิเคราะห์
ปัจจัยเพื่อจัดกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ของบุคลากรในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้ สารสนเทศ

สำหรับการรับรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอาจารย์ พบว่าส่วนใหญ่
ร้อยละ 93 ทราบหรือได้ดำเนินการเกี่ยวกับการบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียน
การสอนในรายวิชามากที่สุด เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การบูรณาการการ
รู้สารสนเทศเข้าไปในหลักสูตรของรายวิชา จะทำให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสามารถ
พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศและกลายเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับผลการศึกษา
ของ Supakavanich (2004) ที่พบว่า การบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้าไปในกระบวนการ

สอนรายวิชาภาษาอังกฤษนั้นทำให้ผู้เรียนมีระดับการรู้สารสนเทศสูงขึ้น โดยผลการศึกษา
ยังแสดงว่าการเรียนการสอนโดยวิธีการบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้าไปในรายวิชาภาษาอังกฤษ
ทำให้ผู้เรียนได้รู้เนื้อหาของบทเรียนที่มีความหลากหลายและได้ค้นคว้าความรู้จาก
แหล่งต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
กับเพื่อนๆ และมีโอกาสได้รับคำแนะนำจากอาจารย์เมื่อมีปัญหาในเนื้อหาการเรียน
ดังนั้น จากผลการศึกษาดังกล่าวมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลจึงควรมีนโยบายในการส่งเสริม
ให้ผู้สอนบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศในรายวิชาต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่ทราบว่าอาจารย์
สามารถขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการสอนในรายวิชาของตนเองได้
จึงทำให้อาจารย์และบรรณารักษ์ขาดการทำงานร่วมกันในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ
ซึ่งจะมีผลต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ดังนั้นห้องสมุดในฐานะที่เป็นหน่วยงาน
ที่มีบทบาทในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัย จะต้องสร้างความร่วมมือ
กับผู้สอนเพื่อประโยชน์ต่อการสอนของผู้สอนและการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้อง
กับ Chipeta, Jacobs & Mostert (2009) ที่กล่าวว่า ถ้าการสอนของอาจารย์ที่ไม่มีการ
ประสานกับห้องสมุดอาจไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากห้องสมุดอาจจัดเตรียมทรัพยากร
สารสนเทศที่ไม่สอดคล้อง หรือตอบสนองความต้องการทางการเรียนของนักศึกษาได้เพียงพอ
และนอกจากนี้ผลการศึกษาของ Black, Crest & Volland (2001) พบว่า องค์ประกอบ
พื้นฐานอย่างหนึ่งที่จะทำให้การรู้สารสนเทศของนักศึกษาประสบผลสำเร็จนั้น ต้องอาศัย
ความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ โดยอาจารย์จะจัดเตรียมเนื้อหาการสอนใน
สาขาวิชาของตนเอง และบรรณารักษ์จะมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวก
ในการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และสอนทักษะในการศึกษาค้นคว้าให้กับนักศึกษา
เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาการรู้สารสนเทศต่อไป

2. ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้ สารสนเทศ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้
สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า ช่องทางใน
การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีจำกัดและมีความล่าช้า เป็น อุปสรรคในการส่งเสริมการ
จัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย

วงษ์ชวลิตกุลมากที่สุด เนื่องจากการขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์และช่องทางในการเข้าถึงสารสนเทศจะมีผลทำให้การฝึกปฏิบัติของนักศึกษาไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Dadzie (2009) และ Chipeta, Jacobs & Mostert (2009) ที่พบว่า การขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและข้อจำกัดของช่องทางในการเข้าถึงคอมพิวเตอร์เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีให้บริการไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ทำให้การฝึกปฏิบัติของนักศึกษาไม่เพียงพอ ซึ่งมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งประสบกับปัญหา การขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์ โดยเฉพาะในห้องสมุดที่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ที่เหมาะสมให้กับนักศึกษาใช้ฝึกปฏิบัติ และในด้านการสอนในรายวิชาจำเป็นจะต้องมีห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์เพื่อให้นักศึกษาใช้เรียนในชั้นเรียน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในระดับมาก จำนวน 5 ปัจจัย เรียงตาม ลำดับค่าเฉลี่ยคือ ปัจจัยด้านบทบาทของอาจารย์ ($\bar{X}=3.96$) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา ($\bar{X}=3.68$) ปัจจัยด้านการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ ($\bar{X}=3.63$) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X}=3.59$) และปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}=3.57$) โดยปัจจัยด้านบทบาทของห้องสมุด ($\bar{X}=3.38$) ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากผลการวิจัยข้างต้นที่พบว่า มีอาจารย์ผู้สอนไม่ทราบว่าตนเองสามารถขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาของตนเองได้ จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยด้านบทบาทของห้องสมุดส่งผลต่อการส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนในระดับปานกลาง

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้ สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่า KMO เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล พบว่ามีค่าเท่ากับ .907 แสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสม เพียงพอสำหรับการใช้สถิติการวิเคราะห์ปัจจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ปัจจัยโดยวิธี การหมุนแกนแบบ Varimax ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้ สารสนเทศ จำนวนทั้งสิ้น 6 ปัจจัย ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย เป็นปัจจัยเกี่ยวกับนโยบาย และการบริหารจัดการเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล โดยผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในระดับมาก ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 5 ปัจจัย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ผู้บริหารมีความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ($\bar{X}$ = 3.69) ผู้บริหารให้การสนับสนุนในด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และงบประมาณในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ($\bar{X}$ = 3.62) มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 3.59) มหาวิทยาลัยกำหนดแผนกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 3.54) และมหาวิทยาลัยกำหนดพันธกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 3.50) โดยปัจจัยเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมีนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน เป็นปัจจัยที่มีค่า factor loading สูงสุด (.835) เนื่องจากนโยบายที่ชัดเจนจะช่วยกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันให้บรรลุความสำเร็จ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้รู้สารสนเทศที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Maitaouthong, Tuamsuk & Tachamanee (2011) พบว่า การบูรณาการการรู้สารสนเทศในมหาวิทยาลัยนั้น มหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมหาวิทยาลัยจะต้องมีนโยบายที่กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ และกำหนดให้รายวิชาการรู้สารสนเทศเป็นรายวิชาในหลักสูตรศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลจำเป็นต้องกำหนดนโยบายให้ชัดเจน เพื่อสร้างหรือกระตุ้นให้บุคลากรและนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้สารสนเทศและบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนต่อไป เพื่อให้มหาวิทยาลัยบรรลุความสำเร็จในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
วงษ์ชวลิตกุล ด้านบริหารจัดการ

ด้านบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	Factor loading
1. มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน	3.59	0.84	มาก	.835
2. มหาวิทยาลัยกำหนดพันธกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน	3.50	0.85	ปานกลาง	.794
3. มหาวิทยาลัยกำหนดแผนกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศไว้อย่างชัดเจน	3.54	0.86	มาก	.733
4. ผู้บริหารให้การสนับสนุนในด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และงบประมาณในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ	3.62	1.00	มาก	.575
5. ผู้บริหารมีความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย	3.69	0.96	มาก	.682
รวม	3.59	0.90	มาก	

3.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยเกี่ยวกับความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ของมหาวิทยาลัย วงษ์ชวลิตกุล ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 4 ปัจจัย โดยปัจจัยย่อยเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย มีโครงสร้างพื้นฐานของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ($\bar{X}$ = 3.77) เป็นปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในระดับมาก นอกจากนั้นเป็นปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการจัดการเรียนการสอนในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ มหาวิทยาลัยมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสำหรับการใช้ในการสืบค้น

และเข้าถึงสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 3.43) มหาวิทยาลัยมีสถานที่/ช่องทางที่จัดให้นักศึกษาได้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวกและตลอดเวลาที่นักศึกษาต้องการ ($\bar{X}$ = 3.36) และมหาวิทยาลัยจัดเตรียมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำหรับการสืบค้นสารสนเทศที่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ($\bar{X}$ = 3.35) โดยปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสำหรับใช้ในการสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศของมหาวิทยาลัย เป็นปัจจัยที่มีค่า factor loading สูงสุด (.790) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dadzie (2009) และ Mutula et al. (2006) ที่พบว่า การพัฒนาการรู้สารสนเทศที่ประสบความสำเร็จนั้น มหาวิทยาลัยจะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพและมีจำนวนเพียงพอ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยที่มีเสถียรภาพ และมีช่องสัญญาณการสื่อสารเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศในมหาวิทยาลัยที่เพียงพอ และสอดคล้องกับ Maitaouthong, Tuamsuk & Tachamanee (2011) พบว่า มหาวิทยาลัยจะต้องจัดหาคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่ต้องการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลาย ดังนั้น มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลจะต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและเชื่อมต่อสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 แสดงปัจจัยที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
วงษ์ชวลิตกุล ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	Factor loading
1. มหาวิทยาลัยมีโครงสร้างพื้นฐานของการเชื่อมต่อ อินเทอร์เน็ตทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย	3.77	1.01	มาก	.724
2. มหาวิทยาลัยมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสำหรับใช้ การสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศ	3.43	1.16	ปานกลาง	.790
3. มหาวิทยาลัยจัดเตรียมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำหรับ การสืบค้นสารสนเทศที่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา	3.35	1.02	ปานกลาง	.654
4. มหาวิทยาลัยมีสถานที่/ช่องทางที่จัดให้นักศึกษา ได้เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวกและตลอดเวลา ที่นักศึกษาต้องการ	3.36	1.06	ปานกลาง	.663
รวม	3.57	0.96	มาก	

3.3 ด้านการเรียนรู้สารสนเทศ

ปัจจัยด้านการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการสอน
การรู้สารสนเทศ และองค์ประกอบที่สนับสนุนการเรียนการสอนอื่นๆ ประกอบด้วยปัจจัย
ย่อย 6 ปัจจัย โดยจำแนกเป็นปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการ
ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในระดับมากจำนวน 3 ปัจจัย เรียงตาม
ลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ปัจจัยเกี่ยวกับการกำหนดให้รายวิชาการรู้สารสนเทศเป็นวิชาศึกษา
ทั่วไป/วิชาบังคับของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีทุกคณะ ($\bar{X} = 3.84$) ปัจจัยเกี่ยวกับวิธี
การสอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 3.62$) และ
ปัจจัยเกี่ยวกับสื่อประกอบการสอนการรู้สารสนเทศที่หลากหลาย เช่น สื่อสไลด์ทัศนวัสดุ สื่อ
คอมพิวเตอร์ มีเนื้อหาบทเรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ($\bar{X} = 3.52$) และเป็นปัจจัย
ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในระดับปานกลางจำนวน 3
ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนการรู้สารสนเทศเน้นการฝึกปฏิบัติให้นักศึกษา
ได้ฝึกทักษะการรู้สารสนเทศ ($\bar{X} = 3.46$) ปัจจัยเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาในแต่ละกลุ่มใน

รายวิชามีจำนวนไม่มากเกินไปเพื่อให้ผู้สอนดูแลได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.44$) และปัจจัยเกี่ยวกับการมีโปรแกรมช่วยสอนการรู้สารสนเทศให้ลักษณะที่มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้สารสนเทศ ($\bar{X} = 3.29$) โดยปัจจัยเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาในแต่ละกลุ่มในรายวิชามีจำนวนไม่มากเกินไปเพื่อให้ผู้สอนดูแลได้อย่างทั่วถึง เป็นปัจจัยที่มีค่า factor loading สูงสุด (.720) เนื่องจากนักศึกษาสามารถซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ระหว่างกันอย่างทั่วถึง และอาจารย์สามารถตรวจสอบได้ว่านักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหาที่สอนไปได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Maitaouthong, Tuamsuk & Tachamane (2011) ที่พบว่า วิธีการสอนการรู้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การเรียนการสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้นักศึกษาสามารถอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการค้นหาสารสนเทศได้ นอกจากนี้ Ketchard (2007) พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม โดยในแต่ละกลุ่มจะมีจำนวนตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนมากเกินไป ทำให้เป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ และการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Dadzie (2009) ที่ระบุว่า หากจำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนมีมากเกินไป จะทำให้การสอนของอาจารย์ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาได้ สำหรับการสอนการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลนั้นจัดการสอนเป็นรายวิชาในหลักสูตร โดยใช้ชื่อรายวิชาคือ สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า จัดเป็นวิชาพื้นฐานในหมวดศึกษาทั่วไป มีจำนวนนักศึกษาในแต่ละกลุ่มประมาณ 100-150 คน ซึ่งมีขนาดใหญ่เกินไปอาจจะทำให้การสอนทำได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรแบ่งกลุ่มนักศึกษาในแต่ละชั้นเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ไม่ควรเกินกลุ่มละ 50 คน เพื่อให้การเรียนการสอนการรู้สารสนเทศของนักศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด

ตารางที่ 3 แสดงปัจจัยที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
วงษ์ชวลิตกุล ด้านการเรียนรู้การสอนการรู้สารสนเทศ

ด้านการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	Factor loading
1. มีการกำหนดให้รายวิชาการรู้สารสนเทศเป็นวิชาศึกษาทั่วไป/วิชาบังคับของนักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีทุกคณะ	3.84	0.95	มาก	.618
2. มีโปรแกรมช่วยสอนการรู้สารสนเทศให้ลักษณะที่มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทบทวนความรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้สารสนเทศ	3.29	0.98	ปานกลาง	.589
3. วิธีการสอนการรู้สารสนเทศเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ นักศึกษาได้ฝึกทักษะการรู้สารสนเทศ	3.46	0.85	ปานกลาง	.686
4. มีสื่อประกอบการสอนการรู้สารสนเทศที่หลากหลาย เช่น สื่อโสตทัศนวัสดุสื่อคอมพิวเตอร์ มีเนื้อหาบทเรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ	3.52	0.88	มาก	.603
5. จำนวนนักศึกษาในแต่ละกลุ่มในรายวิชามีจำนวนไม่มากเกินไปเพื่อให้ผู้สอนดูแลได้อย่างทั่วถึง	3.44	0.86	ปานกลาง	.720
6. วิธีการสอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	3.62	0.83	มาก	.487
รวม	3.63	0.72	มาก	

3.4 ด้านบทบาทของห้องสมุด

ปัจจัยด้านบทบาทของห้องสมุด ที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เป็นปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าทุกปัจจัยส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 7 ปัจจัย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ บรรณารักษ์เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศและการเขียนรายการเอกสารอ้างอิง ($\bar{X}$ = 3.45) การสนับสนุนการสอนของผู้สอนโดยจัดหา/จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศที่

สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.43) ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมีความหลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้และสอดคล้องกับรายวิชาที่เปิดสอน ($\bar{X}$ = 3.38) บรรณารักษ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนการรู้สารสนเทศหรือร่วมสอนการรู้สารสนเทศที่บูรณาการในหลักสูตรของรายวิชาต่างๆ เช่น วิชาการวิจัย ($\bar{X}$ = 3.38) การสนับสนุนการสอนของผู้สอนโดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนหรือการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน ($\bar{X}$ = 3.38) การมีเครื่องมือช่วยค้นง่ายต่อการใช้งานและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 3.35) และการมีบริการที่ส่งเสริมและสนับสนุนการรู้สารสนเทศ เช่น บริการนำชมห้องสมุด บริการแนะนำการเขียนเอกสารอ้างอิง ($\bar{X}$ = 3.31) โดยปัจจัยเกี่ยวกับบรรณารักษ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนการรู้สารสนเทศหรือร่วมสอนการรู้สารสนเทศที่บูรณาการในหลักสูตรของรายวิชาต่างๆ เช่น วิชาการวิจัย เป็นปัจจัยที่มีค่า factor loading สูงสุด (.814) ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และการสนับสนุนการสอนของอาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klaib (2009) ที่พบว่า ห้องสมุดจะต้องมีบทบาทในการสอนการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษา โดยกำหนดให้บรรณารักษ์มีหน้าที่ในการสอนการรู้สารสนเทศหรือร่วมสอนการรู้สารสนเทศที่บูรณาการในหลักสูตรของรายวิชาของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้สภาพที่เป็นจริงของความร่วมมือระหว่างบรรณารักษ์กับผู้สอนของไทย พบว่า บรรณารักษ์มีบทบาทความร่วมมือกับผู้สอนในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง (Chettabut, 2007) สำหรับมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ได้กำหนดให้บรรณารักษ์มีหน้าที่รับผิดชอบสอนการรู้สารสนเทศหรือร่วมสอนการรู้สารสนเทศในรายวิชาสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า โดยบรรณารักษ์จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสอนและการประเมินการสอน โดยทำหน้าที่สอนเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศประเภทต่างๆ การรวบรวมรายการอ้างอิงและการเขียนรายการอ้างอิง และนอกจากบทบาทด้านการสอนแล้ว บรรณารักษ์ยังมีบทบาทหน้าที่ในด้านอื่นๆ อีก เช่น การจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับรายวิชา การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด การอบรมการใช้ OPAC และฐานข้อมูลออนไลน์ การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุดและบนเว็บไซต์ให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ตารางที่ 4 แสดงปัจจัยที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
วงษ์ชวลิตกุล ด้านบทบาทของห้องสมุด

ด้านบทบาทของห้องสมุด	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	Factor loading
1. ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมีความหลากหลาย และเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้และสอดคล้องกับรายวิชาที่เปิดสอน	3.38	0.98	ปานกลาง	.575
2. มีเครื่องช่วยค้นง่ายต่อการใช้งานและมีประสิทธิภาพ	3.35	0.92	ปานกลาง	.669
3. มีบริการที่ส่งเสริมและสนับสนุนการรู้สารสนเทศ เช่น บริการนำชมห้องสมุด บริการและนำการเขียนเอกสารอ้างอิง	3.31	0.93	ปานกลาง	.635
4. บรรณารักษ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนการรู้สารสนเทศหรือร่วมสอนการรู้สารสนเทศที่บูรณาการในหลักสูตรของรายวิชาต่างๆ เช่น วิชาการวิจัย	3.38	0.88	ปานกลาง	.814
5. บรรณารักษ์เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ อาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศและการเขียนรายการเอกสารอ้างอิง	3.45	0.85	ปานกลาง	.746
6. การสนับสนุนการสอนของผู้สอนโดยจัดหา/จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน	3.43	0.90	ปานกลาง	.747
7. การสนับสนุนการสอนของผู้สอนโดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอนหรือการบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน	3.38	0.96	ปานกลาง	.777
รวม	3.38	0.92	ปานกลาง	

3.5 ด้านบทบาทของอาจารย์

ปัจจัยด้านบทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา เป็นปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าทุกปัจจัยส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนการรู้สารสนเทศในระดับมาก ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 4 ปัจจัย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ผู้สอนปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ($\bar{X}$ = 3.97) ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึง ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ ($\bar{X}$ = 3.96) อาจารย์ผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการ การรู้สารสนเทศในการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.87) และการมีการบูรณาการทักษะ สารสนเทศในการเรียนการสอนของรายวิชาต่างๆ เช่น วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและ คณิตศาสตร์ วิชาการวิจัย เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติทักษะการรู้สารสนเทศอย่าง สม่าเสมอ ($\bar{X}$ = 3.73) โดยปัจจัยเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการ การรู้สารสนเทศในการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่มีค่า factor loading สูงสุด (.846) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Maitaouthong, Tuamsuk & Tachamanee (2011) ที่พบว่า การบูรณาการการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศที่ประสบความสำเร็จนั้น อาจารย์ ผู้สอนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา และความสำคัญ ของการรู้สารสนเทศในหลักสูตร และอาจารย์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขต ของการรู้สารสนเทศด้วย นอกจากนี้ Licea de Arenas et al. (2004) พบว่า อาจารย์ จะต้องมียุทธศาสตร์ในการกระตุ้นนักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ โดยกำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับการ ใช้สารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ เพื่อมอบหมายงานให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนควรได้รับการอบรมการรู้สารสนเทศ หรือการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้สอนเกิดแนวความคิดใหม่ในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการรู้สารสนเทศ เพื่อให้อาจารย์สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศไปสอดแทรกในเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาทักษะ การรู้สารสนเทศได้ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ โดยบรรณารักษ์จะต้องมีหน้าที่ในการสนับสนุน การสอนของอาจารย์ และช่วยพัฒนาผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรู้ สารสนเทศต่อไป

ตารางที่ 5 แสดงปัจจัยที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
วงษ์ชวลิตกุล ด้านบทบาทของห้องสมุด

ด้านบทบาทอาจารย์	$\bar{X}$	S.D.	การแปล ผล	Factor loading
1. ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศ	3.96	0.71	มาก	.775
2. ผู้สอนปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง	3.97	0.71	มาก	.797
3. อาจารย์ผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอน	3.87	0.72	มาก	.846
4. มีการบูรณาการทักษะสารสนเทศในการเรียนการสอนของรายวิชาต่างๆ เช่น วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และค้นคืน วิชาการวิจัย เป็นต้น เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติทักษะการรู้สารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ	3.73	0.74	มาก	.653
รวม	3.96	0.66	มาก	

3.6 ด้านปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา มีปัจจัยย่อยจำนวน 4 ปัจจัย โดยปัจจัยเกี่ยวกับสาขาวิชาหรือรายวิชาที่เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในระดับมาก ในขณะที่ปัจจัยอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ($\bar{X}$ = 3.49) ชั้นปีการศึกษาของนักศึกษา ($\bar{X}$ = 3.48) และความรับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษา ($\bar{X}$ = 3.41) โดยปัจจัยด้านผลการเรียน เป็นปัจจัยที่มีค่า factor loading สูงสุด (.820) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Supakavanich (2004) พบว่า ตัวแปรที่มีผลทำให้การรู้สารสนเทศของนักศึกษาแตกต่างกันคือ ระดับผลการเรียน ระดับผลการเรียนมีส่วนทำให้ความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีจะมีระดับการรู้สารสนเทศดีกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนักศึกษาที่มีผลการเรียนดี ส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการเรียน ขยันหมั่นเพียรศึกษา

หาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ย่อมสม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะการรู้สารสนเทศอย่างสม่ำเสมอตามไปด้วย ส่งผลให้นักศึกษาที่มีผลการเรียนดี มักจะมีทักษะการรู้สารสนเทศที่ดีเช่นกัน

ตารางที่ 6 แสดงปัจจัยที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ด้านปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา

ด้านนักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	Factor loading
1. ความรับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษา	3.41	0.80	ปานกลาง	.492
2. ผลการเรียนของนักศึกษา	3.49	0.79	ปานกลาง	.820
3. สาขาวิชาหรือรายวิชาที่เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	3.79	0.71	มาก	.757
4. ชั้นปีการศึกษาของนักศึกษา	3.48	0.97	ปานกลาง	.677
รวม	3.68	0.65	มาก	

4. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

4.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยสำหรับมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้ได้ข้อเสนอแนะสำหรับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลดังนี้

1) **ด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย** เนื่องจากปัจจัยเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมีนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลจะต้องกำหนดนโยบายให้ชัดเจนเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และกำหนดให้รายวิชาการรู้สารสนเทศเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตรศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1

2) **ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ** ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงสำหรับการสืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศของมหาวิทยาลัย เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ

ในมหาวิทยาลัย ดังนั้นมหาวิทยาลัยจะต้องพัฒนาความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ การพัฒนาการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยที่มีเสถียรภาพ จัดให้มีห้องสัญญาณการสื่อสารเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศในมหาวิทยาลัยที่เพียงพอ การจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ และเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีความเร็วสูง เพิ่มช่องทางในการเข้าถึงระบบสารสนเทศของบุคลากรและนักศึกษาให้ทั่วถึง ทั้งในและนอกห้องเรียน

3) ด้านการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ เนื่องจากจำนวนนักศึกษามีผลต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดหลักสูตร ควรกำหนดจำนวนนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม ในแต่ละรายวิชาให้มีจำนวนไม่มากเกินไป เพื่อให้ผู้สอนสามารถดูแลนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง และนักศึกษาสามารถอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการค้นหาสารสนเทศได้

4) ด้านบทบาทของห้องสมุด สำหรับบทบาทของห้องสมุดนั้น ทำได้โดยกำหนดให้บรรณารักษ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนการรู้สารสนเทศหรือร่วมสอนการรู้สารสนเทศที่บูรณาการในหลักสูตรของรายวิชาต่างๆ เช่น วิชาการวิจัย หรือจัดให้มีการสำรวจความต้องการของอาจารย์เพื่อจัดหา/จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนก่อนเปิดภาคเรียน รวมถึงการให้คำแนะนำกับนักศึกษาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ การประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และการจัดกิจกรรมเพื่อช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศให้กับอาจารย์ผู้สอน

5) ด้านบทบาทของอาจารย์ เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอน ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดหลักสูตร ควรกำหนดให้ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอน โดยการจัดการฝึกอบรมให้อาจารย์ผู้สอนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา และวิธีการบูรณาการการรู้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้อาจารย์ร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาในรายวิชาต่างๆ ต่อไปด้วย

4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้น เพื่อให้การศึกษามีความครอบคลุมมากขึ้น จึงควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมมหาวิทยาลัยต่างๆ หรือครอบคลุมทุกระดับการศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Black, C., Crest, S. & Volland, M. (2001). Building a successful information literacy infrastructure on the foundation of librarian-faculty collaboration. **Research Strategies**, 18, 215-225
- Butdisuwan, S. (2003). Information literacy for students in higher education. (in Thai). **Journal of Information**, 10(1-2), 35-43.
- Chettabut, K. (2007). **Khon Kaen University graduate students expectation of the librarians' roles in enhancing information literacy**. (in Thai). Master of Arts in Library and Information Science, Khon Kaen University.
- Chipeta, G, Jacobs, D. & Mostert, J. (2009). Teaching and learning of information literacy in some selected institutions of higher learning in Kwa Zulu-Natal and Malawi. **African Journal of Library, Archives & Information Science**, 75(1), 46-57
- Dadzie, P. S. (2009). Information literacy in higher education: overview of initiatives at two Ghanaian universities. **African Journal of Library, Archives & Information Science**, 19(2), 165-175
- Ketchard, R. (2007). **A comparative study of the instructional management on information literacy and library instructions under the Commission On Higher Education**. (in Thai). Master of Arts in Library and Information Science, Khon Kaen University.

- Klaib, F. J. (2009). Provided information literacy instructions at private university libraries in Jordan and trends of Zarqa Private University students towards its objective achievements. **The International Information & Library Review**, 41, 173-183
- Licea de Arenas, J. et al.. (2004). Information literacy: implications for Mexican and Spanish university students. **Library Review**, 53(9), 451-460.
- Maitaothong, T. (2010). Development of information literacy and its integration in the process of learning and teaching within undergraduate education. (in Thai). **TLA Research Journal (Thai Library Association)**, 3(2), 97-113.
- _____, Tuamsuk, Kulthida & Tachamanee, Yupin. (2011). **Factors affecting the integration of information literacy in the teaching and learning processes of general education courses**. Retrieved April 6, 2012, from <http://joemis.tku.edu.tw/>
- _____. (2012). The roles of university libraries in supporting the integration of information literacy in the course instruction. **Malaysian Journal of Library & Information Science**, 17(1), 51-64
- Mutula, S., et al. (2006). Design and implementation of an online information literacy module: experience of the Department of Library and Information Studies, University of Botswana. **Online Information Review**, 30(2), 168-187
- _____. & Mutula, D. L. (2007). ICT integration in Botswana secondary schools: digital divide factor and implications for information literacy. **African Journal of Library, Archives & Information Science**, 17(2), 133-143
- Songsaengchan, S. (2005). Information literacy: understanding of teaching. (in Thai). **Manutsat Paritat: Journal of Humanities**, 27(2), 21-35.
- Supakavanich, W. (2004). **Integration of information literacy in teaching and learning process of English course for third year students at Rajamangala Institute of Technology, Kalasin Campus**. (in Thai). Master of Arts in Library and Information Science, Khon Kaen University.

Vongchawalitkul University. (2007). **Vongchawalitkul University development plan 2550-2554.** (in Thai). Nakhon Ratchasima: Development planing Division Vongchawalitkul University.